

AZƏRBAYCAN DÖVLƏT İQTİSAD UNIVERSİTETİNİN ELMİ XƏBƏRLƏRİ

AZERBAIJAN STATE UNIVERSITY OF ECONOMICS
SCIENTIFIC REVIEWS

ELMİ, RESENZİYALI, RÜBLÜK/ SCIENTIFIC, REFEREED, QUARTERLY

İl: 3, Cild 3, Yanvar - Mart 2015
Year 3, Volume 3, January - March 2015

ISSN 2306-8426

Baş redaktor:

prof., i.e.d. Ə.C.Muradov

Redaktor:

prof., i.e.d. Ə.İ.Bayramov

Məsul katib:

dos., i.e.n. N.Ö.Hacıyev

Redaksiya heyəti:

prof., i.e.d. M.M.Sadiqov

prof., i.e.d. A.Ş.Şəkəriyev

prof., i.e.d. T.Ə.Hüseynov

prof., i.e.d. Ə.Q.Əlirzayev

prof., i.e.d. Q.N.Manafov

prof., i.e.d. Ə.P.Babayev

prof., i.e.d. S.M.Yaqubov

prof., i.e.d. M.A.Əhmədov

prof., i.e.d. S.M.Səbzəliyev

prof., i.e.d. M.X.Həsənlı

prof., i.e.d. F.P.Rəhmanov

i.e.d. Y.A.Kəlbiyev

MÜNDƏRİCAT - CONTENTS

Milli inkişaf modelinin formalaşmasında iqtisadi prinsiplərin rolu.....Ü.Q.Əliyev

İnflyasiya şəraitində aktivlərin idarə edilməsi xüsusiyyətləri.....Ş.T.Quliyeva

Current state and future perspectives of multilateral ICT cooperation of the Republic of Azerbaijan.....E.T.Teymurov

Maliyyə Monitoring Orqanının fəaliyyəti:dünya təcrübəsi və Azərbaycan realığı.....Z.F.Məmmədov, Ə.İ.Əzizov, Z.Hacılı, N.A.Hüseynova

Məsrəf-buraxılış modelinin informasiya bazasının qurulması.....S.Ə.Şabanov

Azərbaycanda büdcə planlaşdırmasının təkmilləşdirilməsi istiqamətləri.....R.H.Muradov

Azərbaycanda mədən sənayesinin inkişafına vergi siyasətinin təsirləri.....İ.M.Əliyeva

Ölkənin sosial-iqtisadi inkişafında müasir təhsil texnologiyalarının rolu.....E.A.Qəribli

Kiçik və orta müəssisələrdə innovasiya fəaliyyətinin mahiyyəti, xüsusiyyətləri və əhəmiyyəti.....E.Y.Ömərova

Xarici iqtisadi təhlükəsizliyin təmin edilməsi üzrə dövlət siyasətində geoiqtisadi amillərin təsirinin qiymətləndirilməsi problemləri.....S.C.Əliyev

Совершенство налогового контроля и повышение его результативности.....Н.З.Пашаевой

Ərzaq təhlükəsizliyinin təmin edilməsi əhalinin sağlamlığının qorunmasının prioritet istiqaməti kimi.....E.S.Qurbanov

www.aseu.edu.az

Elmi, Resenziyalı, Rüblük	
Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti	
İl 3, Cild 3, Yanvar-Mart 2015	
www.aseu.edu.az	ISSN 2306-8426
Nəşr edən təşkilat:	Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti
Baş redaktor:	i.e.d., prof. Ə.C.Muradov
Redaktor:	i.e.d., prof. Ə.İ.Bayramov
Məsul icraçı:	i.e.n., dos. N.Ö.Hacıyev
Jurnalin adı:	Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetinin Elmi Xəbərləri
Jurnalin növü:	Dövri
Dövrülüyü və Dili:	Rüblük, azərbaycan, ingilis, rus
Hüquqi ünvanı:	AZ 1001, Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti, Bakı, Tel: (+994 12) 4926817; 4926411 Fax: (+994 12) 4925940
Mətbəə:	AZ 1001, Bakı, Azərbaycan Respublikası, İstiqlaliyyət 6, otaq 30, Tel:(+994 12) 4925337; Fax: (+994 12) 4926509
Çap yeri və tarixi:	Bakı, Azərbaycan Respublikası, 05.04.2015

Redaksiya heyəti	
i.e.d., prof. M.M.Sadiqov	Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti
i.e.d., prof. A.Ş.Şəkərəliyev	Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti
i.e.d., prof. T.Ə.Hüseynov	Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti
i.e.d., prof. Ə.Q.Əlirzayev	Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti
i.e.d., prof. Q.N.Manafov	Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti
i.e.d., prof. Ə.P.Babayev	Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti
i.e.d., prof. S.M.Yaqubov	Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti
i.e.d., prof. M.A.Əhmədov	Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti
i.e.d., prof. S.M.Səbzəliyev	Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti
i.e.d., prof. M.X.Həsənli	Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti
i.e.d., prof. F.P.Rəhmanov	Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti
i.e.d.Y.A.Kəlbiyev	Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti

Resenzentlər	
i.e.d., prof. S.M.Yaqubov	Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti
i.e.d., prof. M.A.Əhmədov	Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti
i.e.d., prof. M.X.Həsənli	Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti
i.e.d., prof. S.M.Səbzəliyev	Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti
i.e.d., prof. A.Ş.Şəkərəliyev	Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti
i.e.d., prof. F.P.Rəhmanov	Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti
i.e.d., prof. Q.N.Manafov	Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti
i.e.d.Y.A.Kəlbiyev	Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti

MÜNDƏRİCAT - CONTENTS	
	səh./ pp.
Milli inkişaf modelinin formalaşmasında iqtisadi prinsiplərin rolu.....Ü.Q.Əliyev	4-13
İnflyasiya şəraitində aktivlərin idarə edilməsi xüsusiyyətləri.....Ş.T.Quliyeva	14-28
Current state and future perspectives of multilateral ICT cooperation of the Republic of Azerbaijan.....E.T.Teymurov	29-34
Maliyyə Monitoring Orqanının fəaliyyəti: dünya təcrübəsi və Azərbaycan reallığı...Z.F. Məmmədov, Ə.İ. Əzizov, Z.Hacı, N.A.Hüseynova	35-47
Məsrəf-buraxılış modelinin informasiya bazasının qurulması.....S.Ə.Şabanov	48-59
Azərbaycanda büdcə planlaşdırmasının təkmilləşdirilməsi istiqamətləriR.H.Muradov	60-68
Azərbaycanda mədən sənayesinin inkişafına vergi siyasətinin təsirləri..İ.M.Əliyeva	69-78
Ölkənin sosial-iqtisadi inkişafında müasir təhsil texnologiyaların rolu....E.A. Qəribli	79-87
Kiçik və orta müəssisələrdə innovasiya fəaliyyətinin mahiyyəti, xüsusiyyətləri və əhəmiyyəti.....E.Y.Ömərova	88-96
Xarici iqtisadi təhlükəsizliyin təmin edilməsi üzrə dövlət siyasətində geoiqtisadi amillərin təsirinin qiymətləndirilməsi problemləri.....S.C.Əliyev	97-111
Совершенствование налогового контроля и повышение его резуль- тативности.....H.З.Пашаевой	112-119
Ərzaq təhlükəsizliyinin təmin edilməsi əhalinin sağlamlığının qorun- masının prioritet istiqaməti kimi.....E.S.Qurbanov	120-128

Bu jurnal Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Ali Attestasiya Komissiyasının dissertasiyaların əsas nəticələrinin dərc olunması tövsiyə etdiyi dövrü elmi nəşrlər siyahısındadır.

This journal is in the list of scientific periodicals of the Higher Attestation Commission under the President of the Republic of Azerbaijan in which the publication of main results of theses is recommended.

Этот журнал находится в списке научных периодических изданий, в которых Высшей аттестационной комиссией при Президенте Азербайджанской Республики рекомендовано публиковать основные результаты диссертаций.

Scientific, Refereed, Quarterly	
Azerbaijan State University of Economics	
Year 3, Volume 3, January - March 2015	
www.aseu.az	ISSN 2306-8426
Publisher:	Azerbaijan State University of Economics
Editor-in-chief:	prof., Dr. A.J.Muradov
Editor:	prof., Dr. A.I.Bayramov
Managing Editor:	associate prof., PhD., N.O.Hajiyev
Title Juornal:	Scientific Reviews in Azerbaijan State University of Economics
Type of Journal:	Periodical
Time Period and Language:	Quarterly, Azerbaijani, English, Russian
Directorial Address:	AZ 1001, Baku, Azerbaijan Republic, Istiglaliyyat st. 6, room 414, Tel:(+994 12) 4926817; 4926411 Fax: (+994) 4 92 59 40
Printing House:	AZ 1001, Baku, Azerbaijan Republic, Istiglaliyyat st. 6, room 30, Tel:(+994 12) 4 92 53 37 Fax: (+994 12) 4 92 65 09
Place and Date of Print:	Baku, Azerbaijan Republic, 05.04.2015

Editorial Board	
prof., Dr. T.A.Huseynov	Azerbaijan State University of Economics
prof., Dr. A.G.Alirzayev	Azerbaijan State University of Economics
prof., Dr. G.N.Manafov	Azerbaijan State University of Economics
prof., Dr. A.P. Babayev	Azerbaijan State University of Economics
prof., Dr. S.M.Yagubov	Azerbaijan State University of Economics
prof.,Dr. M.A.Ahmadov	Azerbaijan State University of Economics
prof., Dr. S.M.Sabzaliyev	Azerbaijan State University of Economics
prof., Dr. M.M.Sadigov	Azerbaijan State University of Economics
prof., Dr. A.Sh.Shakaraliyev	Azerbaijan State University of Economics
prof., Dr. F.P.Rahmanov	Azerbaijan State University of Economics
Dr.Y.A.Kalbiyev	Azerbaijan State University of Economics
Referees of This Issue	
prof., Dr. S.M.Sabzaliyev	Azerbaijan State University of Economics
prof., Dr. A.Sh.Shakaraliyev	Azerbaijan State University of Economics
prof., Dr. S.M.Yagubov	Azerbaijan State University of Economics
prof.,Dr. M.A.Ahmadov	Azerbaijan State University of Economics
prof., Dr. M.Kh.Hasanli	Azerbaijan State University of Economics
prof., Dr. F.P.Rahmanov	Azerbaijan State University of Economics
prof., Dr. G.N.Manafov	Azerbaijan State University of Economics
Dr.Y.A.Kalbiyev	Azerbaijan State University of Economics

MİLLİ İNKİŞAF MODELİNİN FORMALAŞMASINDA İQTİSADI PRİNSİPLƏRİN ROLU

Ü.Q.Əliyev
i.e.d., prof., ADİU

Məqalə redaksiyaya daxil olmuşdur 10 yanvar 2015; Çapa qəbul edilmişdir 19 mart 2015;
online-da çap edilmişdir 5 aprel 2015

Received 10 January 2015; accepted 19 March 2015; published online 5 April 2015

Xülasə

Yeni müstəqillik əldə edib bazar iqtisadiyyatına transformasiya edən hər bir ölkə özünün milli inkişaf modelini formalaşdırmağa çalışır. Bu milli inkişaf modeli həmin ölkənin milli tarixi ənənələrini, coğrafi mövqeyindən irəli gələn xüsusiyyətləri, məhsuldar qüvvələrin inkişaf səviyyəsini və sairəni özündə əks etdirməlidir. Bu xüsusiyyətləri əks etdirən modelə tətbiq olunan iqtisadi prinsiplər, formalaşan inkişaf modeli milli maraqlara, milli iqtisadiyyatın formalaşdırılmasına uyğun gəlməlidir. Nəticədə, milli xüsusiyyətləri əks etdirən və milli maraqlara uyğun olan iqtisadiyyatda aparılan köklü dəyişikliklər Azərbaycanın milli iqtisadi inkişaf modelini formalaşdırır.

Açar sözlər: iqtisadi inkişaf modeli, iqtisadi inkişafın milli modeli, iqtisadi inkişafın Azərbaycan modeli, dinamik və davamlı inkişaf, innovasiya.

Jel Classification: P44; D01

İNFLYASIYA ŞƏRAİTİNDƏ AKTİVLƏRİN İDARƏ EDİLMƏSİ XÜSUSİYYƏTLƏRİ

Ş.T.Quliyeva
i.ü.f.d., dosent, ADİU

Məqalə redaksiyaya daxil olmuşdur 6 yanvar 2015; Çapa qəbul edilmişdir 10 mart 2015;
online-da çap edilmişdir 5 aprel 2015
Received 6 January 2015; accepted 10 March 2015; published online 5 April 2015

Xülasə

Məqalədə inflyasiyanın müasir iqtisadiyyatla qarşılıqlı əlaqəsi məsələləri nəzərdən keçirilir. Bununla əlaqədar olaraq müəllif valyuta münasibətləri problemlərinə və inflyasiyanın makroiqtisadiyyata təsiri probleminə xüsusi diqqət yetirmişdir. İşdə şirkət kapitalının təhlükəsizliyinin təmin edilməsi və onların aktivlərinin idarə edilməsinə, habelə bunun müəssisələrin mənfəət potensialı ilə əlaqəsinə böyük yer ayrılmışdır. Məqalədə həmçinin debitor borcların müasir problemləri və onun menecment məsələləri də nəzərdən keçirilmişdir

Açar sözlər: inflyasiya, iqtisadi struktur, pul nəzəriyyəsi, qiymətin əmələ gəlməsi, investisiya portfelii.

Jel Classification: G12; P24

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ ÇOXTƏRƏFLİ İKT ƏMƏKDAŞLIĞININ HAZIRKI DURUMU VƏ GƏLƏCƏK PERSPEKTİVLƏRİ

E.T. Teymurov

i.ü.f.d, müəllim MBA Departamenti, ADİU

E-mail: research@gbsge.com

Məqalə redaksiyaya daxil olmuşdur 11 yanvar 2015; Çapa qəbul edilmişdir 15 mart 2015;
online-da çap edilmişdir 5 aprel 2015

Received 11 January 2015; accepted 15 March 2015; published online 5 April 2015

Xülasə

Sözgedən məqalənin məqsədi Azərbaycan Respublikasının informasiya-kommunikasiya texnologiyaları (İKT) sahəsində çoxtərəfli əməkdaşlığının hazırkı vəziyyəti və gələcək perspektivlərinin araşdırılmasından ibarətdir. Bu xüsusda, müvafiq beynəlxalq təşkilatlar ilə ikitərəfli əməkdaşlığa dair məlumat qeyd olunmuşdur. Eyni zamanda, müxtəlif beynəlxalq təşkilatların İKT üzrə hesabatları təhlil edilmişdir. Adıçəkilən hesabatlarda əksini tapmış göstəricilər Azərbaycanın İKT sahəsində əldə etdiyi nailiyyət və uğurları vurğulayır.

Açar sözlər: informasiya-kommunikasiya texnologiyaları, çoxtərəfli əməkdaşlıq, beynəlxalq hesabatlar, beynəlxalq təşkilatlar.

JEL classification Codes: O03; D8; L8.

MALİYYƏ MONİTORİNQ ORQANININ FƏALİYYƏTİ: DÜNYA TƏCRÜBƏSİ VƏ AZƏRBAYCAN REALLIĞI

Z.F. Məmmədov

i.e.d., professor, ADİU

Ə.İ.Əzizov, Z.Hacı, N.A.Hüseynova

Məqalə redaksiyaya daxil olmuşdur 6 yanvar 2015; Çapa qəbul edilmişdir 10 mart 2015;
online-da çap edilmişdir 5 aprel 2015

Received 6 January 2015; accepted 10 March 2015; published online 5 April 2015

Xülasə

Tədqiqatın əsas məqsədi dünyada və ölkəmizdə çirkli pulların yuyulmasına qarşı aparılan mübarizədə əsas rolunu oynayan və bu məqsədlər üçün müxtəlif ölkələrdə yaradılan Maliyyə Monitorinqi Orqanının xüsusiyyətlərinin araşdırılması, ölkəmizdə yaradılmış bu cür orqanın üzərinə qoyulmuş hüquq və vəzifələrin dünya çağırışlarına nə dərəcədə cavab verməsinin müəyyən edilməsidir. Çirkli pulların yuyulmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə üzrə bir sıra ölkənin qanunvericiliyinin, mövcud təcrübəsinin və bu sahədə beynəlxalq sənəd və standartların sistemli təhlili və məntiqi ümumiləşdirilməsi tədqiqatımızın əsas üsulunu təşkil etmişdir. Məqalədə qeyd olunan amillər ölkəmizdə fəaliyyət göstərən Maliyyə Monitorinqi Orqanının çirkli pulların yuyulmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizədə rolunun, bu istiqamətdə gələcək perspektivlərinin müəyyən edilməsinə xidmət edir. Tədqiqatın məhdudiyətini dünyada olan bütün ölkələrdə Maliyyə Monitorinqi Orqanlarının yaradılmasını və səlahiyyətlərinin verilməsini şərtləndirən konyunkturalara və müvafiq statistikaya dair məlumatların azlığı təşkil edir. Tədqiqatın nəticəsində ölkəmizdə çirkli pulların yuyulmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı aparılan mübarizənin effektiv yollarından biri müəyyən edilmiş olur.

Açar sözlər: çirkli pulların yuyulması, terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi, Maliyyə Monitorinqi Orqanı, taktik təhlil, maliyyə monitorinqi.

JEL Classification Codes: G10

MƏSRƏF-BURAXILIŞ MODELİNİN İNFORMASIYA BAZASININ QURULMASI

S.Ə. Şabanov

t.e.n., dos., ADİU

e-mail: sardar.shabanov@gmail.com

Məqalə redaksiyaya daxil olmuşdur 13 yanvar 2015; Çapa qəbul edilmişdir 29 mart;
online-da çap edilmişdir 5 aprel 2015

Received 13 January 2015; accepted 29 March 2015; published online 5 April 2015

Xülasə

“Məsrəf-buraxılış” modelinin informasiya bazası Azərbaycan iqtisadiyyatının real məlumatları əsasında formalaşdırılmışdır. Birbaşa məsrəf əmsalları matrisinin simulyasiya edilməsinin 3 üsulu təklif edilmişdir. Nəzəri olaraq isbat edilmişdir ki, hər bir sahə üçün ümumi buraxılışın son məhsula olan nisbəti tam məsrəf əmsalları matrisinin müvafiq məxsusi ədədidir. Birbaşa və tam məsrəf əmsalları matrislərinin müvafiq məxsusi ədədləri arasında riyazi münasibət tapılmışdır. Baxılan model EXCEL-də AR DSK-nın 2013, 2012 və 2011-ci illər üçün məlumatları əsasında reallaşdırılmışdır. Alınmış nəticələrdən iqtisadi-riyazi modelləşdirmə ilə əlaqədar müvafiq fənlərin tədrisində istifadə edilə bilər.

Açar sözlər: məsrəf-buraxılış, proporsiya, simulyasiya, məxsusi ədədlər.

JEL Classification Codes: C60, C67

AZƏRBAYCANDA BÜDCƏ PLANLAŞDIRILMASININ TƏKMİLLƏŞDİRİLMƏSİ İSTİQAMƏTLƏRİ

R.H.Muradov

müəllim, ADİU

e-mail: diarashad@mail.ru

Tel.ış (+994 12) 437-10-86; Mobil tel. (+994 77) 7217821

Məqalə redaksiyaya daxil olmuşdur 2 mart 2015; Çapa qəbul edilmişdir 30 mart 2015;
online-da çap edilmişdir 5 aprel 2015

Received 2 March 2015; accepted 30 Mart 2015; published online 5 April 2015

Xülasə

Tədqiqatın əsas məqsədi: Azərbaycanda büdcə sisteminin islahatı sahəsində orta-müddətli planlaşdırma mexanizmlərini və büdcə xərcləri nəticəliliyinin təmin olumasının radikal dəyişikliyinə hazırkı vəziyyətini öyrənməkdir. Tədqiqat işi: əsaslı və sistemli təhlil üsulları əsasında yerinə yetirilmişdir. Tədqiqatın nəticəsində qeyd edilir ki, nəticə yönümlü büdcələşdirmə bütün büdcə prosesinə toxunur və bütövlükdə hakimiyyətin fəaliyyətinin təşkili modelini dəyişdirir. Lakin ən əhəmiyyətli dəyişikliklər büdcə layihəsinin tərtibi mərhələsində baş verir ki, bu da fəaliyyət nəticələrinin planlaşdırılması təşkilinin, həmçinin büdcə vəsaitlərinin gözlənilən və faktik nəticələrini nəzərə almaqla bölüşdürülməsinin zəruriliyi ilə bağlı olur. Tədqiqatın məhdudyyətləri: tədqiqat daha geniş statistik məlumatlar tələb edir. Tədqiqatın elmi yeniliyi və orijinallığı: nəticə yönümlü büdcələşdirmə metodunun tətbiqi həm də uyğun monitoring sisteminin yaradılmasını tələb edir. Respublikamızda nəticə yönümlü büdcələşdirmə kimi alətlərdən istifadənin vahid metodologiyasının tətbiqi məsələsi hələlik formalaşma mərhələsindədir. Bu modelin tətbiqinin prioritet istiqamətlərindən biri büdcə təşkilatları səviyyəsində maliyyə menecmenti səviyyəsinin yüksəldilməsindən ibarət olmalıdır.

Açar sözlər: büdcə prosesi, nəticə yönümlü büdcələşdirmə, büdcə planlaşdırılması, məqsədli büdcə proqramları.

Jel Classification: H61; H68

AZƏRBAYCANDA MƏDƏN SƏNAYESİNİN İNKİŞAFINA VERGİ SİYASƏTİNİN TƏSİRLƏRİ

L. M. Əliyeva

dissertant, ADİU

mobil tel.:(=99450)5573084

e-mail: l.eliyev87@gmail.com

Məqalə redaksiyaya daxil olmuşdur 11 yanvar 2015; Çapa qəbul edilmişdir 15 mart 2015;
online-da çap edilmişdir 5 aprel 2015

Received 11 January 2015; accepted 15 March 2015; published online 5 April 2015

Xülasə

Tədqiqatın əsas məqsədi Azərbaycanda həyata keçirilən vergi siyasətinin mədənçıxarma sənayesinin inkişafına təsirlərinin müəyyən edilməsidir. Neft-mədən sənayesinin Azərbaycanda kifayət qədər inkişaf etdirildiyinə baxmayaraq, mədənçıxarma sənayesinin digər sahələrinin inkişaf etdirilməsinə hələ də ehtiyac duyulmaqdadır. Bu səbəbdən, qeyd olunan sahələrin inkişaf etdirilməsində vergi siyasətinin rolunun öyrənilməsi və bu sahələrə tətbiq oluna biləcək vergi güzəştlərinin araşdırılması daha aktual məsələ kimi qarşıya çıxır. Tədqiqat işi əsaslı və sistemli təhlil tədqiqat üsuluna əsaslanır. Tədqiqat işində Azərbaycanda mədən sənayesinin inkişaf etdirilməsi üçün mövcud potensial və indiyədək bu sahəyə tətbiq edilmiş vergi güzəştləri müəyyən edilmişdir. Tədqiqatın nəticəsində aşkar edilmişdir ki, dövlət balansında qeydə alınmış, lakin istismar edilməyən bir çox faydalı qazıntı yataqları vardır. Belə yataqların istismara cəlb edilməsi üçün bir sıra vergi güzəştlərinin edilməsi səmərəli olar. Tədqiqatın elmi yeniliyi - dövlət balansında qeydə alınmış, lakin istismar edilməyən yataqlardan xammalın hasil edilməsi və emalı sahəsində fəaliyyət göstərəcək müəssisələrin yaradılmasını stimullaşdırmaq üçün onlara tətbiq edilə biləcək vergi güzəştlərinin müəyyənləşdirilməsindən ibarətdir. Tədqiqatın məhdudiyətləri: Mədənçıxarma sənayesinin müxtəlif sahələrinin olduğunu nəzərə alaraq, onun ayrılıqda hər bir sahəsinə vergi siyasətinin təsirlərinin müəyyən edilməsinin qeyri-mümkünlüyü.

Açar sözlər: faydalı qazıntılar, neft sənayesi, mədən vergisi, hasilatın pay bölgüsü, xüsusi vergi rejimləri.

Jel Classification: L71; H20

ÖLKƏNİN SOSIAL-İQTİSADI İNKİŞAFINDA MÜASİR TƏHSİL TEXNOLOGİYALARIN ROLU

E.A. Qəribli

i.ü.f.d., ADİU

E-mail: egaribli@hotmail.com

Mobil tel: (+994 50) 756 59 60

Məqalə redaksiyaya daxil olmuşdur 2 mart 2015; Çapa qəbul edilmişdir 30 mart 2015;
online-da çap edilmişdir 5 aprel 2015

Received 2 March 2015; accepted 30 Mart 2015; published online 5 April 2015

Xülasə

Tədqiqatın əsas məqsədi - müasir şəraitdə ölkəmizin sosial-iqtisadi inkişafında müasir təhsil texnologiyalarının rolunu öyrənməkdir. İnkişaf etmiş və inkişafda olan dövlətlərin müasir texnologiyaların tətbiqi təcrübəsi geniş araşdırılmışdır. Tədqiqat əsasında müəyyən olunub ki, bu təcrübə uğurla inkişaf edən ölkənin inkişaf yolunda geniş istifadə olunmuşdur. İnformasiya texnologiyaları müasir təhsil texnologiyalarının daha geniş istifadə olunan növüdür. Müasir texnologiyalar əhalinin peşəkar və idrak səviyyəsinin artırılması, qlobal iqtisadiyyatda əməyə olan tələbatın dinamik dəyişməsinə köməklik edir. Ölkəmizdə də sosial-iqtisadi problemlərin həll olunmasında müasir texnologiyaların tətbiqi böyük rol oynaya bilər. Tədqiqatın elmi yeniliyi və orijinallığı - müxtəlif ölkələrin inkişaf yolunda istifadə edilən müasir təhsil texnologiyaların tətbiqi araşdırılıb və təcrübə əsasında təkliflər hazırlanıb.

Açar sözlər: təhsil texnologiyaları, distant təhsil, açıq universitet, sosial-iqtisadi inkişaf.

Jel Classification: I25

KIÇIK VƏ ORTA MÜƏSSISƏLƏRDƏ INNOVASIYA FƏALİYYƏTİNİN MAHİYYƏTİ, XÜSUSİYYƏTLƏRİ VƏ ƏHƏMİYYƏTİ

E.Y.Öməröva

doktrant, SDU

Məqalə redaksiyaya daxil olmuşdur 2 mart 2015; Çapa qəbul edilmişdir 30 mart 2015;
online-da çap edilmişdir 5 aprel 2015

Received 2 March 2015; accepted 30 Mart 2015; published online 5 April 2015

Xülasə

Kiçik biznes Azərbaycan iqtisadiyyatının, ictimai həyatının getdikcə daha əhəmiyyətli hissəsinə çevrilir, vətəndaş cəmiyyətinin formalaşmasına daha böyük töhvə verir. Ancaq həmin sektorun potensialı hələ tam olaraq reallaşdırılmamışdır. Ona görə də kiçik sahibkarlığın innovasiya fəaliyyətinin inkişaf etdirilməsi ilə bağlı məsələlər kiçik biznesin rəqabətqabiliyyətinin yüksəldilməsi, baza sosial proseslərinin təmin olunması üçün böyük əhəmiyyət kəsb edir.

Açar sözlər: innovasiya, innovasiya növləri, KOM-lər və innovasiya, sahibkarlıq, məhsul və xidmət yeniliyi.

Jel Classification: B21

XARİCİ İQTİSADI TƏHLÜKƏSİZLİYİN TƏMİN EDİLMƏSİ ÜZRƏ DÖVLƏT SİYASƏTİNƏ GEOİQTİSADI AMİLLƏRİN TƏSİRİNİN QIYMƏTLƏNDİRİLMƏSİ PROBLEMLƏRİ

S.C.Əliyev

dissertant, ADİU

Az1001, Bakı ş. İstiqlaliyyət küç. 6

s.c.aliyev@gmail.com

Məqalə redaksiyaya daxil olmuşdur 2 mart 2015; Çapa qəbul edilmişdir 30 mart 2015;

online-da çap edilmişdir 5 aprel 2015

Received 2 March 2015; accepted 30 Mart 2015; published online 5 April 2015

Xülasə

Tədqiqatın məqsədi: Xarici iqtisadi təhlükəsizliyin təmin edilməsi üzrə dövlət siyasətinin əsas istiqamətlərdən biri kimi geoiqtisadi amillərin real və potensial təhdidlərinin sistemli qiymətləndirilməsidir. Tədqiqatın metodologiyasını: sistemli yanaşma, kontent təhlil və müqayisəli təhlil metodları təşkil edir. Tədqiqatın nəticələri: Xarici iqtisadi təhlükəsizliyin təmin edilməsi üzrə dövlət siyasəti kontekstində geoiqtisadi faktorların qiymətləndirilməsi zəruriliyi nəzəri və praktik baxımdan əsaslandırılmış, geoiqtisadiyyat konsepti kompleks şəkildə şərh edilmişdir. Tədqiqatın məhdudiyyətləri: Azərbaycan Respublikasının xarici (belə termin mənə yoxdur) iqtisadi təhlükəsizliyin təmin edilməsi üzrə dövlət siyasəti və onun əsas prioritetləri qismən yeni tədqiqat mövzusu olduğundan, bu mövzuda geniş spektrli tədqiqat işlərinin yoxluğu səbəbindən müqayisələr aparılacaq alternativ tədqiqat işlərindən istifadə edilməməsi. Tədqiqatın praktik əhəmiyyəti: burada toxunulan məsələlər olduqca ciddi nəzəri əhəmiyyət kəsb etməklə bu istiqamətdə hazırlanan dövlət konsepsiyasında və sözügedən sferanın müxtəlif istiqamətləri üzrə tədqiqatlar aparın tədqiqatçılar üçün yararlı ola bilər. Tədqiqatın orijinallığı və elmi yeniliyi: xarici iqtisadi təhlükəsizliyin təmini mexanizmlərində geoiqtisadi amillər və ümumilikdə geoiqtisadiyyat ilə əlaqədar nəzəri mənbələr araşdırılaraq, zəruri sistemləşdirmələr aparılmışdır.

Açar sözlər: dövlət siyasəti, xarici iqtisadi təhlükəsizlik, geoiqtisadiyyat, iqtisadi güc, real və potensial təhdidlər.

Jel Classification: F02

VERGİ NƏZARƏTİ TƏKMİLLƏŞDİRİLMƏSİ VƏ ONUN SƏMƏRƏLİLİYİNİN ARTIRILMASI YOLLARININ ƏSASLANDIRILMASI

Н.З.Пашаевой

disertant, ADİU

mobil tel.: (+99450)501 04 00

Məqalə redaksiyaya daxil olmuşdur 27 fevral 2015; Çapa qəbul edilmişdir 30 mart 2015;
online-da çap edilmişdir 5 aprel 2015

Received 27 February 2015; accepted 30 March 2015; published online 5 April 2015

Xülasə

Məqalə vergi nəzarəti təkmilləşdirilməsi və onun səmərəliliyinin artırılması yollarının əsaslandırılmasına həsr edilmişdir. Tədqiqatın əsas düzgün məqsədi qoyaraq, vergi nəzarətinin səmərəliliyi onun forma, üsul və növlərinin optimal qayda ilə ən kiçik şəylərlə yüksək nəticələrə nail olmaq mümkündür. Bütün bunlar isə vergi nəzarətinin metodiki əsasını təşkil edir. Vergiyə cəlb olunma sahəsində nəzarət fəaliyyətinin müvəffəqiyyəti vergi orqanlarının rəhbər işçiləri üçün istifadə edilməsi tövsiyə edilən metodikalardan asılıdır.

Açar sözlər: vergi nəzarəti, səmərəlik, vergi qoyma, vergi ödəyicisi, tədbir.

Jel Classification: H21

ƏRZAQ TƏHLÜKƏSİZLİYİNİN TƏMİN EDİLMƏSİ ƏHALİNİN SAĞLAMLIĞININ QORUNMASININ PRİORİTET İSTİQAMƏTİ KİMİ

E.S.Qurbanov

doktorant, AR Prezidenti yanında DİA
“Bank of Baku” ASC, İdarə Heyəti Sədrinin Müşaviri
e-mail:elgun@bk.ru

Tel.ış: (+994 12) 4470055; Mobil tel. (+994 50) 2881002

Məqalə redaksiyaya daxil olmuşdur 6 yanvar 2015; Çapa qəbul edilmişdir 10 mart 2015;
online-da çap edilmişdir 5 aprel 2015

Received 6 January 2015; accepted 10 March 2015; published online 5 April 2015

Xülasə

Tədqiqatın əsas məqsədi: Qloballaşma şəraitində ərzaq təhlükəsizliyinin təmin olunmasında dövlət tənzimlənməsinin rolunu müəyyən etməkdən ibarətdir. Tədqiqat işi: əsaslı və sistemli təhlil üsulları əsasında yerinə yetirilmişdir. Tədqiqatın nəticəsində qeyd edilir ki, ərzaq təhlükəsizliyi proqramı ümumdövlət əhəmiyyətli bir proqram olmaqla əhalinin keyfiyyətli ərzaq məhsulları ilə təmin edilməsində son dərəcə böyük əhəmiyyətə malikdir. Azərbaycan Respublikasının ərzaq təhlükəsizliyinin təmin edilməsi ölkənin suverenliyinin, davamlı iqtisadi artıma nail olunması, cəmiyyətdə iqtisadi təhlükəsizliyin və sosial sabitliyin saxlanması, ictimai tələbatların səmərəli ödənilməsi, siyasi sabitliyin saxlanması amillərindəndir və ölkədə ən mühüm həyat təminatı sistemlərindən biri kimi daima aktualdır. Burada əsas diqqət, əhalinin daha ucuz və yüksək keyfiyyətli qida məhsulları ilə təmin olunmasına yönəldilməlidir ki, bu da geniş əhali qruplarının sağlam və düzgün həyat şəraitinin göstəricisidir. Tədqiqatın məhdudiyyətləri: tədqiqat daha geniş statistik məlumat tələb edir. Tədqiqatın elmi yeniliyi və orijinallığı: ərzaq təhlükəsizliyinin təmin edilməsi aqrar sahə ilə birbaşa əlaqəli olduğundan, bu problemin həll edilməsində də məhz aqrar bölmənin işinin yaxşılaşdırılması prioritet məsələlərdən biridir. Strateji əhəmiyyət daşıyan məhsulların keyfiyyətinin yaxşılaşdırılması, istehsalın genişləndirilməsi ərzaq təhlükəsizliyinin təmin olunması istiqamətində görülə biləcək ən vacib işlərdəndir

Açar sözlər: Milli iqtisadiyyat, ərzaq təhlükəsizliyi, əhalinin sağlamlığı, məhsulun keyfiyyəti, Beynəlxalq Standartlaşma Təşkilatı.

Jel Classification: Q18; D18

AZƏRBAYCAN DÖVLƏT İQTİSAD UNIVERSİTETİNİN ELMİ XƏBƏRLƏRİ (rüblük elmi və praktik)

MÜƏLLİF ÜÇÜN QAYDALAR

1. Məqalənin adı, müəllif(lər)i, müəllif(lər)in elmi dərəcəsi, vəzifələri, ad və soyadları, çalışdıqları qurum və elektron poçt (e-posta) ünvanları, iş və mobil telefon nömrələri göstərilməlidir.

2. Məqalə xülasə açar söz (azərbaycan, ingilis və rus dillərində, ən çox 5 söz), (azərbaycan, ingilis və rus dillərində), giriş, əsas hissə, nəticə, mənbələr, əlavələr, şəkil və cədvəllər daxil olmaqla **10 səhifədən** az olmamalıdır. Elektron ünvanı: **nazimxx@yahoo.com; n.hajiyev@aseu.az** .

3. Məqalənin xülasəsi **200-250 sözdən** çox olmamalı, tədqiqatın məqsədini, əhəmiyyətini və elmi dövrüdəki yerini, istifadə edilən və ya formalaşdırılan metodları, hansı suallara cavab verildiyini və tətbiq dairəsini göstərməli, giriş və nəticə hissəsi kimi yazılmamalıdır.

4. Məqalənin xülasəsi məqalənin məzmununa uyğun olmalıdır. Xülasə elmi və qramatik baxımdan ciddi redaktə olunmalıdır.

5. Elmi məqalənin sonunda elm sahəsinin və məqalənin xarakterinə uyğun olaraq işin elmi yeniliyi, tətbiqi əhəmiyyəti, iqtisadi səmərəsi və. s aydın şəkildə qeyd olunmalıdır.

6. Məqalə A4 formatında, **1,5 (bir tam onda beş) intervalla, Times New Roman 14 şriftilə** yazılmalı, kənarlarından (soldan 30 mm, sağdan 15 mm, yuxarıdan 25 mm və aşağıdan 20 mm) boşluq buraxılmalıdır.

7. Məqalə **azərbaycan, ingilis və rus dillərində** qəbul ediləcəkdir.

8. Məqalədə elmi mənbələrə istinadlar olmalıdır. Məqalənin sonunda verilən ədəbiyyat siyahısı əlifba ardıcılığı ilə deyil, istinad olunan ədəbiyyatların mətnində rast gəlinəndi ardıcılıqla nömrələnməli və məsələn, [1] və ya [1, s.119] kimi işarə olunmalıdır. Eyni ədəbiyyata mətnində başqa bir yerdə təkrar istinad olunarsa, onda istinad olunan həmin ədəbiyyat əvvəlki nömrə ilə göstərilməlidir.

9. Ədəbiyyat siyahısında son 5-10 ilin elmi məqalələrinə, monoqrafiyalarına və s. istinadlara üstünlük verilməlidir.

10. Məqalələr orijinal olmalı və əvvəllər başqa milli və ya beynəlxalq jurnallara və konfranslara təqdim edilməməlidir.

11. Məqalələr rəyçilərin gizli rəyindən sonra sahə redaktoru və ya redaksiya heyətinin mütəxəssis üzvlərindən biri tərəfindən çapa tövsiyə və ya təqdim ediləcəkdir.

12. Məqalənin qəbulu və rədd edilməsi redaksiya heyətinin müzakirəsindən sonra elan ediləcəkdir.

SCIENCE REVIEWS AZERBAIJAN STATE UNIVERSITY OF ECONOMICS

(quarterly scientific and practical)

NOTES FOR CONTRIBUTORS

1. Articles not published or submitted for publication elsewhere are accepted in Azerbaijani, English and Russian.
2. Articles should be typed in A4 format, **with 1.5 line spacing, font Times New Roman, of not less than 10 pages**, with gaps at the edges (left 30 mm, right 10 mm, 25 mm from the top and bottom 20 mm). Articles should be sent official e-mail address of the journal (**nazimxx@yahoo.com; n.hajiyev@aseu.az**).
3. **Article shall not be less than 10 pages**, including: keywords (in Azerbaijani, English and Russian), abstracts (Azeri, English and Russian), record, main part, conclusions, references, applications, graphics and tables.
4. Abstract of the article should be appropriate to its content.
5. The first page should include (i) the title of the article; (ii) the name(s) of the author(s); (iii) institutional affiliation(s) of the author(s); (iv) an abstract of not more than 200-250 words in English (text of abstracts must be consist of sections of “purpose”, “design/methodology/approach”, “findings”, “research limitations/implications”, “practical implications” and “originality/value”); (v) keywords must not be more than 5 words; (vi) JEL codes. The name, address, e-mail address, phone and fax numbers and academically sphere of interest of the author(s) should be indicated on a separate page.
6. The article should contain links to scientific sources. Provided later in the article references must be numbered not in alphabetical order, and in a sequence that occurs in the text link literature and denoted as [1] or [1, p 119]. If the text is repeated reference to the same literature, the other in the text, this refers literature should be given the previous number. In the list of references should be given priority monographs, etc. the last 5-10 years.
7. Articles recommended or submitted for publication by the editor or one of the specialist members of the Editorial Board after reviewing secret reviewed.
8. Consent or refusal of articles declared after a discussion of the Editorial Board.

**НАУЧНЫЕ ВЕСТИ АЗЕРБАЙДЖАНСКОГО ГОСУДАРСТВЕННОГО
ЭКОНОМИЧЕСКОГО УНИВЕРСИТЕТА
(квартальный научный и практический)**

ПРАВИЛА ДЛЯ АВТОРОВ:

1. Статьи принимаются на азербайджанском, английском и русском языках.

2. Статьи должны быть написаны в формате А4, с интервалом в 1,5, шрифтом **Times New Roman**, с пропусками по краям (слева 30 мм, справа 10 мм, сверху 25 мм и снизу 20 мм). Электронная почта: **nazimxx@yahoo.com; n.hajiyev@aseu.az**

3. Должны быть указаны: название статьи, автор(ы), ученая степень, должность, структуры, где они работают, электронная почта, номера рабочего и мобильного телефонов автора (ов).

4. **Статья не должна быть меньше 10 страниц**, включая: резюме на (азербайджанском, английском и русском языках), ключевые слова (на азербайджанском, английском и русском языках), введение, основную часть, выводы, источники, приложения, рисунки и таблицы.

5. Резюме статьи должно быть не менее 200-250 слов, показывать цель, значение и место исследования в научной периодике, используемые или формируемые методы, на какие вопросы отвечает и область применения, не должно быть написано как введение и выводы.

6. Резюме статьи должно соответствовать ее содержанию.

7. В конце научной статьи должны быть четко отмечены научная новизна, практическая значимость, экономическая эффективность и т.д. работы в соответствии с характером научной области статьи.

8. В статье должны быть ссылки на научные источники. Предоставляемый в конце статьи список литературы должен быть пронумерован не в алфавитной последовательности, а в последовательности, в которой встречается в тексте ссылаемая литература и обозначаться как [1] или [1,стр. 119]. Если в тексте есть повторная ссылка на одну и ту же литературу, то эта ссылаемая литература должна быть указана предыдущим номером. В списке литературы должно быть отдано предпочтение научным статьям, монографиям и т.д. последних 5-10 лет.

9. Статьи должны быть оригинальны и ранее не представлены в другие национальные или международные журналы.

10. Статьи рекомендуются или представляются к печати редактором или одним из специалистов-членов редакционного совета после тайного рецензирования рецензирующих.

11. Согласие или отказ в приеме статьи объявляется после обсуждения редакционным советом журнала.

AZƏRBAYCAN DÖVLƏT İQTİSAD UNIVERSİTETİNİN
ELMİ XƏBƏRLƏRİ
(rüblik, elmi və praktiki)

MÜƏLLİFLƏR ÜÇÜN QAYDALAR

1. Məqalənin adı, müəllif(lər)i, müəllif(lər)in elmi dərəcəsi, vəzifələri, ad və soyadları, çalışdıqları qurum və elektron poçt (e-posta) ünvanları, iş və mobil telefon nömrələri göstərilməlidir.
2. Məqalədə xülasə (azərbaycan, ingilis və rus dillərində), açar söz (azərbaycan, ingilis və rus dillərində, ən çox 5 söz), giriş, əsas hissə, nəticə, mənbələr, əlavələr, şəkil və cədvəllər daxil olmaqla 10 səhifədən az olmamalıdır. Elektron ünvanı: nazimxx@yahoo.com; n.hajiyev@aseu.az.
3. Məqalənin xülasəsi 200-250 sözdən çox olmamalı, tədqiqatın məqsədini, əhəmiyyətini və elmi döviyyədəki yerini, istifadə edilən və ya formalaşdırılan metodları, hansı suallara cavab verdiyini və tətbiq dairəsini göstərməli, giriş və nəticə hissəsi kimi yazılmamalıdır.
4. Məqalənin xülasəsi məqalənin məzmununa uyğun olmalıdır. Xülasə elmi və qrammatik baxımdan ciddi redaktə olunmalıdır.
5. Elmi məqalənin sonunda elm sahəsinin və məqalənin xarakterinə uyğun olaraq işin elmi yeniliyi, tətbiqi əhəmiyyəti, iqtisadi səmərəsi və s. aydın şəkildə qeyd olunmalıdır.
6. Məqalə A4 formatında, 1,5 (bir tam onda beş) intervalla, Times New Roman 14 şriftlə yazılmalı, kənarlarından (soldan 30 mm, sağdan 15 mm, yuxardan 25 mm və aşağıdan 20 mm) boşluq buraxılmalıdır.
7. Məqalə azərbaycan, ingilis və rus dillərində qəbul ediləcəkdir.
8. Məqalədə elmi mənbələrə istinadlar olmalıdır. Məqalənin sonunda verilən ədəbiyyat siyahısı əlifba ardıcılığı ilə deyil, istinad olunan ədəbiyyatların mətnində rast gəlinədiyi ardıcılıqla nömrələnməli və məsələn, [1] və ya [1, s. 119] kimi işarə olunmalıdır. Eyni ədəbiyyata mətnində başqa bir yerdə təkrar istinad olunarsa, onda istinad olunan həmin ədəbiyyat əvvəlki nömrə ilə göstərilməlidir.
9. Ədəbiyyat siyahısında son 5-10 ilin elmi məqalələrinə, monoqrafiyalarına və s. istinadlara üstünlük verilməlidir.
10. Məqalələr orijinal olmalı və əvvəllər başqa milli və ya beynəlxalq jurnallara və konfranslara təqdim edilməməlidir.
11. Məqalələr rəyçilərin gizli rəyindən sonra sahə redaktoru və ya redaksiya heyətinin mütəxəssis üzvlərindən biri tərəfindən çapa tövsiyə və ya təqdim ediləcəkdir.
12. Məqalənin qəbulu və rədd edilməsi redaksiya heyətinin müzakirəsindən sonra elan ediləcəkdir.

AZƏRBAYCAN DÖVLƏT İQTİSAD UNIVERSİTETİ

AZƏRBAYCAN DÖVLƏT İQTİSAD UNIVERSİTETİNİN ELMİ XƏBƏRLƏRİ